

DOLOČANJE SPOLA PRI SAMOSTALNIKU

Vsaka beseda ima svoje lastnosti. Pri samostalniku bomo najprej spoznali, kako določamo **spol** besede.

V naravi imamo poimenovanja glede na spol bitij. Npr. kokoš – petelin. Beseda kokoš je ženskega spola, beseda petelin pa moškega.

Napiši še nekaj parov besed, ki jim že v osnovi, kar poimenujemo, prepoznamo spol.

NPR. levinja – _____ srna – _____

učiteljica – _____ šivilja – _____

Za zapis ženskega spola uporabimo okrajšavo **ž. sp.**, za moški spol pa **m. sp.**.

VAJA

Določi spol naslednjim samostalnikom. **Dodaj** še samostalnik nasprotnega spola. Glej primer.

SAMOSTALNIK	SPOL	SAMOSTALNIK NASPROTNEGA SPOLA	SAMOSTALNIK	SPOL	SAMOSTALNIK NASPROTNEGA SPOLA
stric	m. sp.	teta	žena		
medved			krava		
zajec			oven		
Metka			Tomaž		
gasilec			kobila		
lastnik			dedek		
maček			soseda		

Pri besedah pa ni vedno jasno razvidno katerega spola so. To je razvidno le pri samostalnikih, ki poimenujejo bitja, in sicer ljudi in živali.

Pri besedah, ki poimenujejo stvari, je določanje malo težje. Ker vsem besedam ne moremo reče, da so **moškega** ali **ženskega spola**, poznamo še srednji spol. Pri določanju spola si pomagamo tako, da pred besedo v mislih rečemo **TISTA**, **TISTI** ali **TISTO**.

Primeri:

roža (tista roža) ...Ker se ujema beseda roža z besedo tista, je ženskega spola.

zvonik (tisti zvonik)...Ker se ujema beseda zvonik z besedo tisti, je moškega spola.

Poglejmo naslednji primer:

okno (Beseda se ne ujema z besedo tista ne z besedo tisti, temveč z besedo **tisto**)...

(tisto) okno ...Ker se ujema z besedo **tisto**, je srednjega spola.

NPR.

sonce – (tisto)   **srednji spol** ali na kratko **s. sp.**

dete – (tisto)   s. sp.

žrebe – (tisto)   s.sp.

VAJA

Določi spol. Uporabiš lahko okrajšave **m. sp.**, **ž. sp.** in **s.sp.**

SAMOSTALNIK	SPOL
cvetlica	
lonec	
jagnje	
pišče	
deklica	
dekle	
miza	
drevo	
hrib	

Preberi še :

Saša je igral kitaro. Saša je nastopila v gledališki predstavi.

Prst je suha. Prst je zlomljen.

Pot se je vila skozi gozd. Pot nam je lil z obraza.

Kaj opazimo.

Čeprav so besede zapisane enako, pa nimajo istega pomena, zato se tudi razlikujejo po spolu.

Saša (deček) – m. sp.   prst (zemlja) – ž. sp.   pot (steza) – ž. sp.

Saša (deklica) – ž. sp.   prst (del roke) – m. sp.   pot (znoj) m. sp.

Pa pogledjmo še nekaj pomembnih napotkov za določanje samostalnika:

Do sedaj smo določali spol posameznim besedam. Kadar pa so **v povedi**, si moramo besede zamisliti **v osnovni obliki** in šele tedaj določiti spol.

Primer:

Nisem naredila **naloge**.

Zamislimo si osnovno obliko **naloga** in sedaj lahko določimo spol. **(tista naloga)** Izpišem besedo, kot je uporabljena v povedi.

naloge – ž. sp.

Otroci se igrajo na **travniku**.

otroci (tisti otrok) – m. sp.

travniku (tisti travnik) – m. sp.

Deklice se igrajo na **igrišču**.

Deklice (tista deklica) – ž. sp.

igrišču (tisto igrišče) – s. sp.

Sedaj pa reši DZ str. 58 (do vključno 7. naloge, ki se nadaljuje še na vrh str.59).

Tole spodnje navodilo velja za Postojnčane, učenci 5. BU rešite v SDZ str. 22 in 23.